

مردم برای محله تصمیم می‌گیرند

دهه شصتی‌ها و نسل‌های پیش‌تر، تصویری خاص از زندگی کودکی‌شان در یک محله دارند. این تصویر غالباً تصویری نوستالژیک، شاد و به یادماندنی برای آنهاست. دوستانی در محله داشتند و همسایه‌هایی بودند که خیلی از مسائل و مشکلاتشان را با همدیگر حل می‌کردند؛ از مسائل اقتصادی گرفته تا مسائل اجتماعی در محافل محله‌ای طرح و اغلب حل و فصل می‌شد.

با توسعه زندگی شهری در کلانشهرها، ساختار محله‌ها و روابط پیرامونی آن متحول شد. آرام آرام همسایه‌هایمان را فراموش کردیم و زمانی نداشتیم تا آنها را بشناسیم. اکنون هویت محله‌ای تا حد زیادی به مخاطره افتاده و با چالش روبه‌رو هستیم.

به نظر می‌رسد که اگر ما به مردم، این هویت و جایگاه را بدهیم و اعلام کنیم نقش شما مهم و اثرگذار است، می‌تواند به آنها این انگیزه را بدهد که دوباره وارد فرایندهای تصمیم‌گیری شوند، محله احیا شود و به واسطه این تصمیم‌گیری‌ها یک جریان اجتماعی شکل بگیرد. ما باید تصمیم‌گیری را به مردم بسپاریم، نه اینکه فقط مدام از آنها بخواهیم کار ما را انجام بدهند. اگر به مردم به عنوان رکن سیاستگذاری در کشورمان، هویت و جایگاه تصمیم‌گیری بدهیم، مردم استقبال بیشتری خواهند داشت. سابقه و تجربه‌های مختلفی در جهان و ادبیات علوم اجتماعی نشان می‌دهد که اگر مردم در جایگاه تصمیم‌گیری قرار بگیرند، در همه ساحت‌های ملی ظهور و بروز خواهند کرد، البته در بسیاری از مسائل نیازمند آموزش و بستری برای رشد هستیم.

همچنین مدیریت شهری باید در فرایند دیجیتال‌شدن زندگی مردم نیز تامل کرده و برنامه داشته باشد؛ برنامه‌ها و بسترهایی که در فضای دیجیتال و نو می‌تواند به مردم کمک کند تا ورود کنند و تصمیم‌گیری‌ها و نظارت‌شان را از آن بستر رقم بزنند. به‌طور مثال سامانه‌هایی در شهرداری تعبیه شود که مردم نظردهی کنند و در واقع مدام نظر سنجی شود. شهرداری تهران چند نمونه موفق از اپلیکیشن‌ها مثل «شهرزاد» داشته که باید برای مشارکت‌های محله‌ای و شهری توسعه پیدا کند تا مردم بتوانند بهتر تصمیم‌گیری، نظارت و مطالبه کنند تا در نهایت این هویت محله‌ای بیشتر شکل بگیرد.

توجه به پهنه‌های کم‌رشد و دراز

در نظام‌نامه نوین محلات شهر تهران، توجه به محله‌های مناطق کم‌رشد در اولویت مدیریت شهر و همچنین هیأت نظارت بر عملکرد مدیریت محلات قرار گرفته است. تامین سرای محله و مراکز آموزشی و استفاده از ظرفیت‌های محلات برای به کارگیری در این اماکن از مهم‌ترین اولویت‌های سیاستگذاری نوین برای اداره محلات پایتخت خواهد بود. پهنه‌های کم‌رشد دراز از سوی هیأت امنای محله‌ها به گروه‌های جهادی مردمی نیز معرفی خواهند شد تا با استفاده از این ظرفیت رسیدن به استانداردها در این نقاط سرعت بیشتری بگیرد تا عدالت در ارائه خدمات در جغرافیای پایتخت به شکل عینی‌تری نمود یابد و مردم از خدمات دریافتی رضایت داشته باشند.»

مصطفی ختیال، مسئول قرارگاه جهادی سیدالشهدا از تغییر آهنگ خدمات در محله‌ها می‌گوید

محرومیت‌زدایی در ساختار جدید محله‌ها

سرای محلات از آغاز تاسیس آن تاکنون به عنوان مجموعه‌های فرهنگی و اجتماعی پس از مسجد و پایگاه‌های بسیج توانست ارتباط خوبی را با اقشار مختلف ساکن محله برقرار کند. خانه‌های مستقر در سراها مانند خانه سلامت، خانه جهاد و ایثار، خانه عترت و قرآن، مهدهای کودک قرآنی و پیش‌دبستانی، کلاس‌های آموزشی و خانواده‌گام‌های مثبتی در بازکردن پای خانواده‌ها، خصوصاً بانوان فعال، کودکان و نونهالان به سرای محله و جلب مشارکت‌های مردمی برداشت. بنابراین سراهای محله نقش مهمی در جلب مشارکت شهروندان و توانمندسازی ساکنان محله ایفا کرده است. «مصطفی ختیال» مسئول قرارگاه جهادی سیدالشهدا (ع) در گزارش پیش‌رو از مأموریت گروه‌های جهادی برای ارتقای کمی و کیفی برنامه‌های فرهنگی و مشارکتی در محلات تهران بزرگ می‌گوید.

ارتقای نقش مردم در مدیریت محله

«بازنگری در نحوه مدیریت محله و تحول در ساختار جدید نظام‌نامه محلات منجر به ارتقای نقش نهادهای مردمی می‌شود.» مسئول قرارگاه جهادی سیدالشهدا (ع) با بیان این مطلب می‌گوید: «ارتقای اماکن و گروه‌هایی مانند مساجد، بسیج، نجفگان، هیأت‌های مذهبی، ورزشکاران و معتمدان در نظام‌نامه نوین محلات در اولویت قرار دارد. ساختار جدید مدیریت محله اثرگذاری معتمدان را تخصصی‌تر و عملیاتی‌تر تعریف کرده است، به نحوی که در تمام وسعت محله افرادی با نگاه‌ها و تخصص‌های مختلف در ترکیب هیأت‌امنا حضور دارند.»

شفاف‌سازی در اولویت

مصطفی ختیال با اشاره به موارد آسیب‌شناسانه نظام شورایی‌ها از تأثیر نظام هیأت امنای محلات در شفاف‌سازی برنامه‌ها می‌گوید: «نبود شفافیت و موانع قانونی در ساختار شورایی‌ها عملاً منجر به نارسایی در عملکرد و کاهش مشارکت مردمی در محلات شده بود. از طرفی اعضای شورایی‌ها بعضاً جمع محدود از یک مسجد، قومیت خاص یا فامیلی بودند که در یک رویه غیر شفاف انتخاب شده و وارد ترکیب مدیریت محله می‌شدند.»

او حرفش را اینطور ادامه می‌دهد: «در چنین شرایطی نهاد شورایی نمی‌توانست همه ملاحظات و مسائل یک محله را از طریق شهرداری منطقه پیگیری کند. بالطبع وجود ذی‌نفعان و معتمدان در ترکیب هیأت امنای محله باعث شناخت مطلوب آنها از مشکلات مختلف محلی راهگشا و منشأ اثرگذاری است. وقتی از همه اقشار و سلیقه‌های فکری، فرهنگی و اجتماعی در هیأت‌امنا حضور مؤثر داشته باشند، ریزترین مشکلات به‌صورت تخصصی و اثرگذار بررسی و با کار با شفافیت بیشتری پیگیری خواهد شد.»

ضرورت به کارگیری ظرفیت‌های محلی

مسئول قرارگاه سیدالشهدا (ع) ضمن بیان دغدغه‌های والدین در محلات به ضرورت محوریت اماکن عمومی و آموزشی در پهنه‌های محلی اشاره می‌کند: «یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های خانواده‌ها در فضای کنونی، تربیت اصولی و ارائه آموزش دقیق به فرزندانشان

است. دسترسی‌ها و زیرساخت‌های موجود در سرای محلات و به‌صورت ویژه، خانه‌های تخصصی در بطن سراها با یک مدیریت مسئولانه و با انگیزه می‌تواند گره‌گشای خانواده‌ها در آموزش بهتر و تربیت فرزندان‌شان باشد. از این‌رو خانه‌های ذیل سرای محله باید مأموریت‌محور باشند و بر اساس اقتضات هر محله طراحی شوند.»

نقش آفرینی گروه‌های جهادی

مصطفی ختیال با اشاره به نقش پررنگ گروه‌های جهادی در محلات تهران از رویکرد مدیریت شهری در ۳ سال اخیر در توجه به ظرفیت گروه‌های جهادی برای گره‌گشایی از مشکلات مردم در محله‌ها قدرانی می‌کند و می‌گوید: «گروه‌های جهادی به‌عنوان یکی از نقش‌آفرینان جدی نظام جدید مدیریت محله شناخته می‌شوند، رویکردهایی که در ارائه خدمت به مردم، در دستور کار خود قرار داده‌اند مبتنی بر شناسایی و رفع نیازهای مردم محله با همکاری و جلب مشارکت مجموعه مدیریت شهری و دولت محله است. در این مسیر گروه‌های جهادی توانسته‌اند منشأ ارائه خدمت و تأثیرگذاری مثبت در محله باشند.»

او به اقدامات گروه جهادی سیدالشهدا به‌عنوان یکی از گروه‌های جهادی فعال در محله‌ها اشاره می‌کند و می‌گوید: «قرارگاه جهادی سیدالشهدا از دوران شیوع کرونا تاکنون بیش از ۱۰ هزار سید معیشتی را با مشارکت بنیاد احسان ستاد اجرایی فرمان امام (ره) در محله‌های کم‌رشد توزیع کرده است. علاوه بر بسته‌های معیشتی، با مشارکت بنیاد احسان تاکنون خدمات قابل توجهی در ۳ محله و منطقه کم‌رشد در اعطای اقلامی همچون کولر آبی و بخاری در اختیار خانواده‌های نیازمند ساکن محله‌ها قرار گرفته است.»

ختیال حرفش را اینطور ادامه می‌دهد: «بازسازی و ترمیم منازل خانواده شهید، تهیه بیش از ۲ هزار قلم لوازم التحریر و تحت پوشش قرار دادن بیش از ۲ هزار خانواده آسیب‌دیده در مناطق و محله‌های کم‌رشد از دیگر خدمات قرارگاه جهادی سیدالشهدا است. هم‌اکنون بیش از ۳۱۰ گروه جهادی و مراکز خیریه و نیکوکاری در ۳ منطقه کم‌رشد در محوریت قرارگاه جهادی سیدالشهدا در حال فعالیت هستند و انواع خدمت‌رسانی رایبه مردم تارفع مظاهر محرومیت در این مناطق ارائه می‌کنند.»

محرومیت‌زدایی؛ مأموریت نخست گروه‌های جهادی

حضور نمایندگان گروه‌های جهادی در ترکیب اعضای هیأت امنای محله‌ها منجر به شناخت نقاط کم‌رشد در محله و هدافگذاری دقیق و نقطه‌ای برای شناسایی خانواده‌های محروم و در نهایت گام نهادن در راستای محرومیت‌زدایی است. در چنین رویکردی اهالی با سابقه و قدیمی در محله بهره‌گرفتن از توان و امکانات گروه‌های جهادی قادر خواهند بود بدون اتکالی صرف به دریافت کمک از شهرداری و دستگاه‌های دیگر با استفاده از کمک‌های مردمی و مشارکت‌جویی مردم در رفع مشکلات افراد نیازمند ساکن محله اقدام کنند. بر این اساس در نظام‌نامه نوین اداره محلات، گروه‌های جهادی مانند گذشته کنار متولیان اداره محله‌ها خواهند بود. این گروه‌ها همواره پای ثابت برنامه‌های فرهنگی، اجتماعی، آموزشی و کمک‌رسانی بوده‌اند و این روند با هیأت‌امنائی شدن مدیریت محلات با جدیت و تلاش بیشتر ادامه خواهد داشت.

